

UNA ALTRA EDUCACIÓ ÉS POSSIBLE, NECESSÀRIA I URGENT

Sóc la Núria Burgada, he estat mestra a l'escola Ridolaina durant quasi 30 anys i crec que és urgent canviar la mirada que tenim de l'educació com és urgent posar el focus en canviar els nostres hàbits com a societat consumista i capitalista per tal de poder continuar con a espècie en aquest planeta.

Però abans de res deixeu-me explicar un xic la meva trajectòria com a mestra rural als Pirineus. Vaig acabar els meus estudis de Magisteri al 1989 i després d'un any de substitucions per la costa vivint al refugi de Cap de Rec i amb dos infants petits, vaig fer una vacant de mitja jornada a l'escola de Lles per una maternitat (bessonada). LLavors encara no existien les zones escolars rurals i amb 12 infants de 3 a 14 anys (perquè teniem fins a 8è) només era una mestra. Em van completar la mitja jornada amb l'escola de Castellciutat atenent a infants d'educació especial. LLavors tampoc existien els itinerants ni els especialistes, ni molt menys cobrar per anar d'un lloc a l'altre. Passava força temps i quilòmetres a la carretera per plegant a la una (que mai es plega a l'hora exacte) arribar a començar a Lles a les tres i haver pogut menjar una mica.

En aquella època gestavem la creació de les "Zones Escolars Rurals", una necessitat imperiosa en aquells moments en que l'escola rural estava totalment abandonada i la feina de mestra era molt solitària. El curs següent, la Rosa Campà em va reclamar a la seva escola (l'escola Ridolaina) i jo que havia aprovat les oposicions vaig entrar-hi. Va ser un curs de crear els rudiments de la ZER entre Prats, Prullans, Lles i Montellà. Vam ser ZER abans de que el Departament en creés la figura i les primeres 15 ZERs. Curiosament vam entrar en la segona tongada de ZERs. Des de llavors he estat a l'escola Ridolaina. De la ma de la Rosa Campà vaig aprendre que de vegades, o sovint, cal trencar les normes per avançar. En aquella època venien a Montellà infants de diferents pobles que no tenien escola, com Músser, Aransa, Estana,... i la majoria de famílies treballaven a la ramaderia. Necessitaven dinar en algun lloc. La Rosa, el seu marit, el Feliu i el padrí (com li deiem tots al pare de la Rosa) vivien al pis de la mestra. El Feliu cuinava per a tots aquells que ho necessitaven i ens baixava el dinar a l'escola al migdia. El padrí a l'hora de plegar ens portava pa i xocolata. I així van néixer els menjadors escolars rurals abans que el Departament els regulés i no sempre va ser fàcil. Tots els meus trenta anys de mestra a l'escola rural han estat això, aquest estira i arronsa entre el que vols fer i el que et deixen fer; entre trencar o saltar-se normes i la confiança de la comunitat educativa. I entre sortides a l'exterior a conèixer l'entorn, viatges a Eslovènia o als Alps, començar a fer projectes, crear comunitat, treure portes de l'escola, posar parquet, anar descalços i apostar per l'autonomia dels infants per créixer i desenvolupar-se han passat uns anys increïbles.

Per això us dic que una altra educació és possible. I especialment necessària i urgent. I no només a infantil i primària sinò, i especialment a secundària.

I sí, els canvis fan por i sovint hi ha molta resistència al canvi però la vida és canvi. La vida és adaptació, flexibilitat.

I de quins canvis estic parlant? Doncs d'aquells que fan que ens replanegem i reflexionem sobre què vol dir EDUCAR. I quin ha de ser el paper de l'ESCOLA o l'INSTITUT com a institució dins d'aquest procés d'EDUCAR.

Anem per pams i pensem, per exemple:

Què estem fem, tenint infants de tres anys sentats en cadires i taules pintant tots del mateix color, la mateixa fitxa? Amb això anem contra natura perquè un infant de 3 anys aprèn amb el cos, amb els sentits, experimentant. Tallem l'autoestima, la autonomia, la creativitat. Els hi estem dient que , nosaltres, les persones adultes manem, elles i ells no saben res i han de fer el que els hi diguem.

I és tot el contrari. Un infant quan neix és com una llavor, té tots els elements necessaris per créixer i ser una persona adulta. Fixeu-vos en el primer any de vida d'un infant. Només necessita un entorn i un acompanyament que faci florir, sorgir tot allò que te dins. I l'escola, al meu parer, ha de ser això. Un lloc acollidor, obert, sensible on cada infant i cada jove puguin desenvolupar tot el seu talent. No podem seguir volent uniformitzar-ho tot, normatitzar-ho tot, hem de ser atrevides i atrevits i canviar la mirada. Deixar la nostra mirada adulta, especialment les nostres pors i posar-nos en la mirada de l'infant i del jove que enceten la vida o l'adolescència i ho volen saber tot. Estem matant la curiositat per aprendre si seguim entestant-nos a fer el mateix que em feien a mi quan estudiava i el món era diferent al que és ara.

Si us preguntés a vosaltres què en recordeu del vostre pas per l'escola o l'institut què em diríeu? Jo, recordo el voler passar desapercebuda, poc recordo el que vaig aprendre o el com, recordo els jocs al pati, i a l'institut que havies d'aprendre com era cada professor per poder aprovar, aquell li havies de caure bé, a l'altre havies de memoritzar, aquell altre enseguida l'enredaves per parlar d'altres coses i no de la matèria,.... aprenentatge que entraven i marxaven perquè no eren vivenciats ni interioritzats.

I quin és el canvi? Cap on hem d'anar, què necessitem? Necessitem infants i joves curiosos, valents per afrontar els canvis, resilents, amb esperit crític, autònoms, amb una bona autoestima, que sàpiguin dialogar i resoldre els conflictes, treballar en equip, col.laborar, involucrar-se en les tasques que

fan, en l'entorn,.... Creieu que això és el que es fa actualment en la majoria d'escoles i instituts? Francament no.

Hi han casos,és clar. Cada cop hi ha més mestres conscienciades però equips, equips de mestres que facin un canvi profund al seu centre costa més. Mireu, ara que m'he jubilat estic enganxada a l'educació des d'una altra prespectiva. Amb la Fundació del meu fill que es dedica a la preservació dels entorns naturals de muntanya, he creat un apartat d'educació. Som un grup de 20 persones i un dels eixos que començarem a donar a conèixer a partir d'ara són projectes educatius inspiradors, referents que ens donim força per dir: El canvi és possible. I en aquesta recerca de referents, ens està costant trobar experiències de secundària.

I és que estem vivint en un temps de crisi, de viure el present però tenir molt present quin futur volem perquè la crisi medioambiental, econòmica i social és molt gran i cal ser flexibles, resilents i creatius per trobar solucions diverses, diferents.

I l'adolescència, juntament amb les primeres edats dels infants és la segona finestra neurològica més important que tenim a la vida i estem desaprofitant aquest enorme potencial que té l'adolescència. Enlloc de facilitar-los i acompanyar-los en aquest procés tan esplendorós de conèixer-se i de connectar-se amb el grup per crear, desenvolupar projectes mil que els portin a ser crítics, a prendre decisions, a investigar, a crear, a pensar..... res, els perdem volent que segueixin estudiant per aprovar examens o per passar la selectivitat. És com si els adults penséssim que només som intel·ligència matemàtica o lingüística però ni això perquè sovint només els avaluen de la seva memòria o la resolució de problemes mecanitzats, o l'art normatitzat. I totes tenim moltes intel·ligències i cadascuna de nosaltres en té unes més desenvolupades que altres , alguns talents fins i tot. Cal fer adonar als infants i als joves que totes les intel·ligències que tenen són igual d'importantes per tenir una vida plena , fer-los conscients de quines són les seves potencialitats, els seus talents, de tenir la oportunitat de potenciar-les i reconèixer-les, així com d'aprendre de les que els hi són més alienes.

Educar, per mi, és acompanyar un procés tan bonic, especial i únic com és el desenvolupament d'un ésser humà des de la seva primera infància a la seva plenitud com a adulta i fer-ho de manera respectuosa i amorosa per tal que la persona es senti emocionalment, físicament e intel·lectualment recolzada, reptada a seguir endavant, aprenent de la vida SEMPRE. Què és per a vosaltres EDUCAR? Què és allò essencial en l'educació? Per què i per a què EDUCAR?

Potser em direu que molts dels canvis a fer escapen de les nostres mans, ja que han de fer-les estaments per sobre nostre i és cert, teniu raó. Però també amb la vostra pràctica, la vostra actitud, la vostra raó podeu fer que les

mirades canviïn, o al menys es qüestionin. I, no oblideu, que una part molt important sí està a les vostres mans, als vostres cors. Perquè sou vosaltres les que esteu dia a dia amb els infants i els joves. I si no voleu que es desentenguin del món que els envolta, no us en desentengeu vosaltres d'elles i ells. Necessiteu equips cohesionats, segurament cal començar amb un canvi petit i consensuat entre totes, potser heu de començar a qüestionar-vos quines habilitats com a educadores i educadors heu de tenir i quines voleu que tinguin els infants i joves. Cal qüestionar-se, cal obrir els ulls. No podem seguir indecisos, indiferents, deixant que passi el temps i els anys. Hem d'empoderar-nos, guanyar confiança, creure en allò que fem.

I aquest és el repte que us proposo amb aquesta xerrada, que reflexioneu, que aprofundi, que penseu en el que feu i fem, que no seguim fent el de sempre, o el que toca perquè és el que hem fet sempre, on em sento confortable. El món necessito un canvi urgent i la generació que està a les escoles i als instituts es mereixen tenir una millor educació per esdevenir unes adultes que liderin canvis. Canvis en la seva vida, en el seu entorn, en el nou món que s'esdevindrà.

No podem seguir fent el que feiem de la mateixa manera, ni tampoc hem de pretendre ser igualitaris, hem de ser equitatius perquè som diversos i el món necessita la riquesa de la DIVERSITAT.

I, per acabar, m'agradaria llegir-vos un text que llegia fa poc de la Heike Freire i que m'agradat molt el seu plantejament. Diu així:

“El nens i les nenes no són responsables del nostre futur. No podem carregar sobre les seves espatlles la responsabilitat de “Salvar el planeta”. El planeta està a les mans dels adults, i per més que depositem la nostra confiança a les criatures, si no actuem nosaltres, no tindran un model a seguir.

No tindran eines per construir un món millor.

Hem de crear camins de comunicació i de connexió amb la natura, i vies d'entesa entre els humans i la biodiversitat que ens envolta.

Els nens i les nenes són present. Són el nostre present.

Nosaltres, som el seu futur.

Si en el present posem la nostra esperança en les criatures, elles posaran la seva esperança en algú altre.

I ningú actuarà.

Estem preparades per prendre la iniciativa?

Ho estàs?